

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

БОНЕВ срещу БЪЛГАРИЯ

(Жалба no. 60018/00)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

8 юни 2006

ОКОНЧАТЕЛНО

08/09/2006

Решението става окончателно при обстоятелствата по член 44 § 2 на Конвенцията. Може да е предмет на редакторска преработка.

По делото Бонев срещу България,

Европейският съд по правата на човека (Пето отделение), на заседание в състав:

Г-н П. ЛОРЕНЦЕН, *Председател*,

г-жа С. БОТУШАРОВА,

г-н К. ЮНВИРТ,

г-н В. БУТКЕВИЧ,

г-жа М. ЦАЦА-НИКОЛОВСКА,

г-н Р. МАРУСТ,

Г-н ДЖ. БОРЕГО БОРЕГО, *съдиш*,

и г-жа К. УЕСТЕРДИК, *Секретар на Отделението*,

След като се оттегли на заседание на 15 май 2006,

Представя следното решение, постановено на горепосочената дата:

ПРОЦЕДУРА

1. Делото е заведено по жалба (по. 60018/00) срещу Република България, подадена в Съда на 5 май 2000 на основание Член 34 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи ("Конвенцията") от г-н Стефан Ганев Бонев, български гражданин, роден през 1960 и живущ в гр. Бургас ("Жалбоподател").

2. Жалбоподателят е представляван от г-ца Й. Вандова, адвокат, практикуващ в София, а българското правителство ("Правителството") е представлявано от техния агент- г-жа М. Караджова от Министерство на правосъдието.

3. На 14 декември 2004 Съдът реши да уведоми Правителството за жалбата. На основание разпоредбите на Член 29 § 3 от Конвенцията, той реши да я разгледа по същество, както и по допустимост.

4. На 1 април 2006 делото е определено за разглеждане от новоконституираното Пето отделение (Правило 25 § 5 и Правило 52 § 1).

ФАКТИТЕ**I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО**

5. През разглеждания период жалбоподателят е бил скитник без постоянен адрес. Изглежда, че е имал няколко присъди за различни престъпления и е лежал в затвора.

А. Предварително производство

6. На неизвестна дата в края на септември или началото на октомври 1998 срещу жалбоподателя е образувано наказателно производство за това, че жестоко е пребил свой познат- г-н С.К. (“жертвата”) на строителна площадка като така е причинил смъртта му през един от следващите дни.

7. На неуточнена по-късна дата следователят, на който е възложено делото, разпитва г-н Л.А.- очевидец на инцидента. Жалбоподателят не присъства. Г-н Л.А. умира няколко дни по-късно в началото на октомври.

8. На 6 октомври 1998 жалбоподателят е задържан.

9. На 10 октомври 1998 следователят разпитва свидетеля- г-н Л. Й. Жалбоподателят не присъства.

10. На 21 октомври 1998 срещу жалбоподателя е повдигнато обвинение за умишленото убийство на жертвата по особено мъчителен начин и с особена жестокост като това представлява опасен рецидив по Член 116 § 1 (6) и (11) на Наказателния кодекс от 1968, в редакцията му в сила по това време, и той е поставен под предварителен арест.

11. На 28 октомври 1998 следователят разпитва г-н З.Т., друг очевидец на инцидента. Жалбоподателят не присъства.

12. На 16 ноември 1998 жалбоподателят е разпитан в присъствието на адвокат, назначен *ex officio*. Изглежда, че той е признал, че е пребил жертвата с дървена дъска.

13. На 26 ноември 1998 обвиненията са смекчени. Жалбоподателят е обвинен в умишлено причиняване на тежка телесна повреда на жертвата и така по непредпазливост е причинил смъртта му като това представлява опасен рецидив по Член 124 §§ 1 и 3 от Наказателния кодекс от 1968. Предварителният арест е удължен.

14. Районната прокуратура гр. Бургас впоследствие представя обвинителен акт в Бургаския районен съд.

В. Процесът

15. Делото се гледа сутринта на 2 февруари 1999 в Бургаски районен съд. Жалбоподателят няма адвокат и действа *pro se*.

16. Съдът най-напред изслушва жалбоподателя, който признава, че е пребил жертвата с дървена дъска, но заявява, че на следващия ден го е видял и той е бил в добро здраве. Научил е за смъртта на жертвата едва на 6 октомври 1998, когато е арестуван от полицията.

17. Тогава съдът разпитва две вещи лица и приема техните експертизи като доказателство. Първото вещо лице, психиатър, дава становище за психическото състояние на жалбоподателя по време на извършването на твърдяното престъпление и за годността му да бъде

съден въз основа на материалите по следственото дело и прегледа на жалбоподателя от 12 ноември 1998. Второто вещо лице, съдебния лекар, извършил аутопсия на тялото на жертвата на 30 септември 1998 дава становище за причината за смъртта, размера на повредите, открити върху тялото, вероятното време, когато са нанесени, а също и за казуалната връзка между повредите и смъртта.

18. След това съдът изслушва синовете на жертвата, които дават показанията относно характера на баща им.

19. Тъй като г-н И. Й. и г-н З. Т. не са открити на адресите, посочени от тях в досъдебното производство, те не са призовани на процеса, а г-н С.В. не се явява, независимо от това, че е призован, прокуратурата изисква показанията им, дадени в досъдебното производство да бъдат прочетени пред съда. Жалбоподателят се съгласява. Съдът, действайки на основание на Член 279 § 1 (4) на Наказателно-процесуалния кодекс от 1974 (виж долния параграф 31) и като отбелязва, че първите двама свидетели не са открити на посочения от тях адрес и непрекъснато променят местопребиваването си, а също отбелязвайки, че жалбоподателят се е съгласил показанията им да бъдат прочетени, решава да приеме тези показания за доказателство. Съдът също така прочита показанията на г-н С.В. въз основа на Член 279 § 1 (5) от Кодекса (виж параграф 32 по-долу).

20. Тогава съдът разпитва г-н С.В., който се появява по-късно същата сутрин. Той свидетелства, че е чул от г-н З.Т. и г-н Л.А., че жалбоподателят е пребил жертвата и че в деня след инцидента е видял жертвата, която не е можела да се изправи.

21. В края на делото съдът изслушва заключителните пледоарии на страните. Жалбоподателят заявява, че намира себе си за виновен, изразява съжаление и моли за минимална присъда.

22. В решение от същия ден Бургаският районен съд признава жалбоподателя за виновен по повдигнатите обвинения. Той го осъжда на десет години лишаване от свобода. Въз основа на показанията на свидетелите- г-н Л.А. и г-н З.Т., на показанията на г-н С.В., който е разбрал за инцидента от тях и на показанията на жалбоподателя, направени в досъдебното производство и по време на делото, съдът констатира, че рано сутринта на 26 септември 1998 жалбоподателят тежко е пребил жертвата с дървена дъска на строителна площадка след употреба на голямо количество алкохол и след спор и бой с него и свидетелите няколко часа по-рано. Съдът също така констатира въз основа на показанията на г-н Л.А. и г-н З.Т. и свидетелските показания на г-н С.В., че жертвата е била в изключително тежко здравословно състояние на следващия ден, когато те тримата са го посетили на строителната площадка. Съдът се позовава на заключението на съдебния лекар, за да реши, че смъртта по всяка вероятност е настъпила на 28 септември 1998 и би могла да е в резултат от побой

като онзи, описан от жалбоподателя и свидетелите. Той се позовава на заключението на другото вещо лице, за да заключи, че жалбоподателят не е бил толкова пиян, че да не може да контролира действията си.

23. След постановяване на решението, съдът разпорежда задържане на жалбоподателя в изчакване на обжалвания на решението.

С. Апелативно производство

24. Жалбоподателят обжалва пред Бургаския апелативен съд. Той се оплаква, *inter alia*, че Бургаският районен съд го е осъдил въз основа на показанията на лица, които не са присъствали на гледането на делото. Той конкретно моли съда да призове г-н И.Й и г-н З.Т. като свидетели.

25. В решение от 16 април 1999 Бургаският апелативен съд отхвърля искането да призове г-н И.Й и г-н З.Т. Той постановява, че и двамата са скитници и нямат постоянен адрес, на който да бъдат призовани. Призовките, изпратени преди делото на адресите, посочени от тях в досъдебното производство са върнати със забележката, че нито един от тях не живее на съответния адрес. Съдът също така постановява, че е невъзможно да се установи местопребиваването и да се призоват г-н И.Й. и г-н З.Т.

26. След изслушването на 18 май 1999, в решение от същия ден, Бургаският апелативен съд потвърждава решението на по-нисшия съд. Той изцяло потвърждава неговите фактически констатации и също така постановява, че не е допусната грешка с прочитането на показанията на г-н З.Т. и г-н И.Й., направени в досъдебното производство, нито с приемането им за доказателство. Тези двама свидетели са били скитници, не са имали постоянен адрес и е било невъзможно да бъдат открити, за да бъдат призовани. Освен това, жалбоподателят се е съгласил показанията им да бъдат прочетени, не е оспорил, че е пребил жертвата и се е признал за виновен. Съдът постановява, че вината на жалбоподателя е установена по категоричен начин въз основа на показанията на свидетелите, признанията на жалбоподателя и заключенията от аутопсията на жертвата.

Д. Производство пред Върховен касационен съд

27. Жалбоподателят обжалва по точки от закона пред Върховния касационен съд. Представяващият го адвокат оспорва, *inter alia*, че той е осъден въз основа на показанията на лица, които съдът не е изслушал лично и които жалбоподателят не е могъл да разпита. По-ниските Съдилищата не са положили ефективни усилия, за да определят местонахождението на г-н З.Т. и г-н И.Й. и не е имало

данни, че г-н Л.А. наистина е починал. Той се позовава на Член 6 § 3 (d) от Конвенцията.

28. Върховният касационен съд провежда заседание на 17 септември 1999.

29. В окончателното решение от 8 ноември 1999 Върховният касационен съд потвърждава решението на по-нисшия съд, като напълно потвърждава фактическите му констатации. Той постановява, че жалбата на жалбоподателя, че г-н Л.А. не е призован от по-нисшите съдилища е неоснователна, защото жалбоподателят не е изискал това. Във всеки случай, било е установено, че г-н Л.А. е починал преди процеса. По отношение на прочитането на показанията на г-н З.Т. и г-н И.Й., съдът констатира, че не е било възможно те да бъдат призовани на делото, защото не са имали постоянен адрес и са били скитници. Призовките, изпратени на указаните от тях адреси в досъдебното производство са върнати със забележките, че единият не е познат на съответния адрес, а другият вече не пребивава на адреса и настоящият му адрес също е неизвестен. При тези обстоятелства техните показания са били правилно прочетени, с което жалбоподателят се е съгласил. Съдът също така отбелязва, че фактическите констатации на по-нисшите съдилища са основани и на показанията на жалбоподателя, направи в досъдебното производство и по време на процеса.

II. РЕЛЕВАНТНО ВЪТРЕШНО ПРАВО И ПРАКТИКА

A. Наказателен кодекс от 1968

30. На процеса жалбоподателят се е явил като обвиняем в престъпление по Член 124 §§ 1 и 3 от този Кодекс, който в редакцията му в сила през релевантния период, предвижда: лице, което по непредпазливост причини смърт на друго лице, като умишлено нанесе телесни повреди при опасен рецидив, се наказва със затвор от пет до петнадесет години в случай на тежка телесна повреда, от три до десет години при средна телесна повреда, и до пет години – при лека телесна повреда.

B. Наказателно-процесуален кодекс от 1974

31. Член 279 § 1 (4) от този Кодекс, в сила през релевантния период, предвижда, че показание на свидетел, дадено в досъдебното производство може да бъде прочетено на процеса, ако свидетелят не може да бъде открит, за да бъде призован или е починал. Върховният съд е постановил, че такова показание, дадено от свидетел през предварителното следствие може да бъде прочетено на процеса и да

бъде прието за доказателство само, ако съдът изрично констатира, че след щателно усилие да се установи местопребиваването на свидетеля, не е възможно той да бъде открит (реш. № 301 от 19 юни 1981 г. по н.д. № 292/1981 г., ВС, II н.о.; реш. № 674 от 16 януари 1991 г. по н.д. 765/1990 г., ВС, II н.о.).

32. Съгласно Член 279 § 1 (5) от Кодекса в сила към процесното време, показанията на свидетел, дадени през предварителното следствие могат да бъдат прочетени на процеса, ако свидетелят, независимо, че е надлежно призован, не се яви и страните дадат съгласието си за това. Същата разпоредба, с допълнението в сила от 1 януари 2000 (след разглежданото производство), добавя изискването, съдът да разясни на обвиняемия, действащ *pro se*, че прочетените показания ще се ползват при постановяване на присъдата.

33. Член 95 § 1 от Кодекса предвижда, че на неявилите се свидетели може да се налага глоба и да бъдат принудително довеждани за разпит. Съгласно Член 157 § 2 от Кодекса, свидетел може да бъде доведен принудително даже и без да е предварително призован, ако той или тя нямат постоянно местопребиваване. Министерство на вътрешните работи е институцията, която е отговорна за принудителното довеждане на свидетел (Член 157 § 4 от Кодекса).

34. Член 91 § 1 от Кодекса предвижда, че присъдата не може да се основава само на самопризнанието на обвиняемия.

ПРАВОТО

I. ТВРЪДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 6 §§ 1 И 3 (d) ОТ КОНВЕНЦИЯТА

35. Жалбоподателят се оплаква на основание на Член 6 §§ 1 и 3 (d) на Конвенцията, че делото му е било несправедливо поради това, че не е можел да разпита свидетелите, чиито показания са послужили за основа на неговата присъда.

36. Релевантните части на Член 6 §§ 1 и 3 (d) предвиждат следното:

“1. При решаване на ... наказателно обвинение срещу него, всеки има право на справедливо ... гледане ... от... съд...

...

3. Всяко лице, обвинено в извършване на престъпление има минимум следните права:

...

(d) да участва в разпита или да изиска разпит на свидетелите, свидетелстващи срещу него и да изисква призоваването и разпита на свидетелите на защитата да се извършват при същите условия; ...”

А. Твърдения на страните

37. Правителството подчертава, че наред с показанията на г-н З.Т. и г-н И.Й., направени при предварителното производство и прочетени на процеса, следственият съд също е изслушал показанията на още трима свидетели, един от които- г-н С.В. – дава точно толкова информация, колкото и г-н И.Й. Съдът също така приема за доказателство двете експертизи и изслушва самия жалбоподател. Поради това не може да се счита, че присъдата на жалбоподателя е основана само на показанията на свидетелите, дадени при предварителното следствие. Оплакването на жалбоподателя относно липсата на усърдие да се установи местопребиваването на неявилите се свидетели е неоснователно, тъй като е ясно, че той е скитник. Освен това, жалбоподателят се е съгласил с прочитането на показанията, дадени в досъдебното производство и не е поискал нов разпит на свидетелите, дали тези показания. Следователно, той е разполагал с възможност да разпита свидетелите срещу него, която е пропуснал. От друга страна, присъдата е основана на множество други доказателства, като показанията на другите свидетели и двете експертизи. Такова е заключението и на апелативната инстанция.

38. Жалбоподателят твърди, че вътрешните съдилища не са разпитали единствените очевидци на инцидента. Другите свидетели, с изключение на едни, който не присъства на процеса, не са дали информация относно авторството на извършеното престъпление, което е решаващ елемент, водещ до осъждането. Самопризнанията на жалбоподателя, че е удрял жертвата не са равни на признание, че смъртта на жертвата е настъпила в резултат от това. Следователно присъдата е основана до решаваща степен на показанията на лица, които не са призовани по делото. Съгласието на жалбоподателя да се прочетат показанията на процеса е било от второстепенно значение, тъй като съгласно релевантните правила на вътрешната наказателна процедура, това не е предпоставка за такова прочитане; предварително условие за това е било усърдието да се установи местопребиваването на неявилите се свидетели, което не е направено. Освен това, жалбоподателят е поискал призоваване на неявилите се свидетели от апелативния съд, който също е имал пълната юрисдикция по отношение на фактите, но молбата му е отхвърлена.

В. Преценка на Съда

1. Допустимост

39. Съдът счита, че жалбата повдига сериозни въпроси за факта и закона. Поради това, той не счита, че тя е явно необоснована по смисъла на Член 35 § 3 от Конвенцията. Освен това той отбелязва, че не е недопустима на други основания. Следователно тя трябва да се обяви за допустима.

2. Същество

40. Тъй като гаранциите на Член 6 § 3 (d) са специфични аспекти от правото на справедлив процес, провъзгласено в първия параграф на този член, жалбата трябва да бъде разгледана по двете разпоредби, взети заедно (виж при другите власти *Artner v. Austria*, решение от 28 август 1992, Серия А по. 242-А, р. 10, § 19 *in limine*).

41. Първият въпрос, по който трябва да се вземе решение е дали съгласявайки се с прочитането на показанията на г-н З.Т. и г-н Л.А.-които без съмнение са “свидетели, свидетелстващи срещу него” за целите на Член 6 § 3 (d) (виж горещитирания *Artner*, р. 10, § 19 *in fine*) – на процеса, жалбоподателят се е отказал от правото си да ги разпита. По този въпрос Съдът подчертава, че отказът от право, гарантирано от Конвенцията, доколкото това е допустимо, трябва да се установи по недвусмислен начин (виж *Bocos-Cuesta v. the Netherlands*, no. 54789/00, § 65, 10 ноември 2005). Във въпросния случай Съдът отбелязва, че жалбоподателят, който очевидно не е добре запознат със закона, не е бил представяван на процеса срещу него, когато се е съгласил да се прочетат показанията (виж горните параграфи 15 и 19). Изглежда, че жалбоподателят не е бил предупреден и не е осъзнавал последствията от съгласието си (виж горния параграф 32). По-късно, при обжалването пред Бургаски районен съд, той изрично е поискал г-н З.Т. да бъде призован, за да даде показания. В производството пред Върховния касационен съд, когато е представяван от адвокат, той поддържа твърдението, че липсата на последния е нарушила правата му по Член 6 § 3 (d) (виж параграфи 24 и 27 по-горе). Така, Съдът не счита, че жалбоподателят се е отказал от правата си по Член 6 относно възможността да разпита свидетелите срещу себе си (*ibid.*, § 66).

42. Следователно, Съдът трябва да установи дали използването на тези показания, дадени в досъдебното производство, в съчетание с невъзможността на жалбоподателя да участва в разпита или да изиска техния разпит в съдебната зала, представлява нарушение на правото на жалбоподателя на справедлив процес.

43. Съгласно практиката на Съда това право обикновено предполага представяне на доказателствата на открито заседание, в

присъствието на обвиняемия с оглед представянето на защитен аргумент. Това, обаче не означава, че за да се използват като доказателство, свидетелските показания трябва винаги да се дават на открито заседание в съдебната зала: да се вземат предвид такива показания, получени на етапа на предварителното следствие само по себе си не противоречи на Член 6 §§ 1 и 3 (d), при условие, че правата на обвиняемия са спазени. По правило, тези права предполагат адекватна и подходяща възможност на обвиняемия да оспори и разпита свидетелите, свидетелстващи срещу него или когато дават показания, или на по-късен етап от производството (виж *Delta v. France*, решение от 19 декември 1990, серия A no. 191-A, р. 16, § 36; и неотдавнашното *Mild and Virtanen v. Finland*, no. 39481/98 и 40227/98, § 42, 26 юли 2005). В случай че невъзможността да се участва в разпита на свидетелите или да се изиска разпита им, се дължи на факта, че те не са се явили, властите трябва да положат разумно усилие, за да осигурят присъствието им (виж *Artner*, р. 10, § 21 *in fine*; *Delta*, р. 16, § 37, и двете цитирани по-горе; и *Rachdad v. France*, no. 71846/01, § 25, 13 ноември 2003). И накрая, присъдата трябва да не е основана само или по решаващ начин на показанията на свидетели, които жалбоподателят не е имал възможност да разпита сам или да изиска разпита им или при следствието, или при процеса (виж горесцитираните *Artner*, р. 10, § 22; *Delta*, р. 16, § 37; *Isgrò v. Italy*, решение от 19 февруари 1991, серия A no. 194-A, р. 13, § 35 *in fine*; *Solakov v. the former Yugoslav Republic of Macedonia*, no. 47023/99, § 57 *in fine*, ЕСПЧ 2001-X; и горесцитирания *Rachdad*, § 23 *in fine*).

44. Процесът и апелативните съдилища по разглежданото дело са основали присъдата на жалбоподателя на показанията на г-н З.Т., г-н Л.А. и г-н С.В., а също и на признанията на жалбоподателя. Те не се позовават на клетвените показания на г-н И. Й. (виж горните параграфи 22 и 26). Все пак, само г-н З.Т. и г-н Л.А., които са очевидци на деянието, свидетелстват срещу извършителя и които по този начин могат убедително да установят авторството на престъплението, а показанията на г-н С.В. са основани единствено на чутото от други. Вярно е, че жалбоподателят също е признал, че е пребил жертвата и че съдилищата са се позовали на неговите признания, но според българското право присъдата не може да е основана само на самопризнанията на обвиняемия (виж горния параграф 34). Също така не е ясно дали самопризнанието на жалбоподателя, че той е пребил жертвата са равни на самопризнание, че той е причинил смъртта му (виж горните параграфи 12 и 16). Показанията на г-н З.Т. и г-н Л.А. изглежда са от решаващо значение за осъждането на жалбоподателя. Призоваването на г-н Л.А. е било невъзможно, поради смъртта му скоро след началото на предварителното следствие (виж параграф 7 по-горе), следователно властите не може да се обвиняват за това, че не

са осигурили присъствието му. Г-н З.Т., от друга страна, не е призован по време на процеса или при апелативното производство, защото съдилищата са установили, че е невъзможно да го призоват, тъй като няма постоянен адрес (виж горните параграфи 19 и 25). Все пак, изглежда, че не са положени усилия, за да се установи неговото местонахождение след като е констатирано, че той не се намира на дадения от него адрес в досъдебното производство (виж *mutatis mutandis*, *Delta*, р. 16, § 37; и *Rachdad*, § 25, и двете цитирани по-горе). Като не пренебрегва трудностите, с които се сблъскват властите поради липсата на ресурс, той не счита, че намирането на г-н З.Т., за да бъде призован на делото, в което жалбоподателят се е явил в качеството си на обвиняем в много тежко престъпление и е рискувал да бъде осъден на до петнадесет години лишаване от свобода (виж горния параграф 30), представлява непреодолимо препятствие (виж горещитирания *Artner*, , р. 10, § 21, където австрийската полиция е получила указания от следствения съд да направи всичко възможно, за да издири изчезнал свидетел; *Berisha v. the Netherlands* (dec.), по. 42965/98, 4 май 2000, където холандските власти са се опитали да призоват свидетел, пребиваващ в Словакия чрез Словашките власти; и *Haas v. Germany* (dec.), по. 73047/01, 17 ноември 2005, където немските власти са положили значителни усилия, за да осигурят присъствието на свидетел, който излежавал присъда в Ливан). Съгласно член 157 § 2 от Наказателно-процесуалния кодекс от 1974, свидетел може да бъде доведен принудително за разпит даже и без да е предварително призован или той/ тя няма постоянен адрес, както е в процесния случай (виж параграф 33 по-горе). Обаче, властите са избрали да се въздържат от това. В резултат г-н З.Т. никога не се е явявал за даване на показания пред съд в присъствието на жалбоподателя. От друга страна, от материалите по делото не изглежда- а и Правителството не го е оспорило, въпреки, че е било запитано конкретно - че жалбоподателят е имал възможността да го разпита, както и Л.А., починал преди ареста на жалбоподателя, по същия въпрос, но по друго време.

45. Като отчита предходното, Съдът заключава, че има нарушение на Член 6 §§ 1 и 3 (d) от Конвенцията.

II. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

46. Член 41 от Конвенцията предвижда:

“Ако Съдът установи, че има нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевшата страна.”

А. Вреди

47. Жалбоподателят претендира, че е понесъл неимуществени вреди от нарушението, констатирано в настоящия случай и претендира за обезщетение в размер на 30,000 евро (EUR). Той твърди, че е изтърпял страдание и неудобство от несправедливостта на процеса, в който не е бил представляван от адвокат и произтеклата от това присъда от 10 години затвор при тежки условия.

48. Правителството твърди, че претенцията е прекомерна като се отчита практиката на Съда при делата по Член 6 срещу България. То изтъква, че липсата на адвокат и твърдените лоши условия в затвора не са повдигнати в жалбата пред Съда и поради това не следва да се вземат предвид при постановяването на справедливо обезщетение.

49. Съдът отбелязва, че е констатирал нарушение на правото на жалбоподателя на справедлив процес единствено заради използването от съдилищата на свидетелски показания, без да му бъде разрешено да ги обори надлежно (виж горните параграфи 41-44). Следователно, това е единственото основание да се присъди справедливо обезщетение (виж горещитирания *Rachdad*, § 29 *in limine*). С оглед на горното и отсъждайки по справедливост съдът присъжда на жалбоподателя EUR 1,500.

В. Разходи и разноски

50. Жалбоподателят също така претендира възстановяване на 9,000 долара на САЩ за адвокатски хонорар по производството пред Съда плюс EUR 1,210 за пощенски разходи, превод на документи и други технически разходи.

51. Правителството твърди, че адвокатският хонорар е завишен и произволно определен. Претенцията, освен това, не е изцяло подкрепена с релевантни документи, както се изисква от Правило 60 § 2 от Правилника на Съда.

52. Според практиката на Съда, жалбоподател има право на възстановяване на разходите и разноските, ако е доказано, че те са направени фактически и по необходимост и са в разумно количество. В този случай, като се отчита информацията в разположение на Съда и горните критерии, Съдът намира за разумно да отсъди сумата от EUR 1,500, плюс всяка такса, платима върху нея.

С. Лихва за просрочване

53. Съдът намира за уместно, лихвата за просрочване да е базирана на пределната лихва по заеми на Централната европейска банка, към които следва да се добавят три процентни пункта.

КАТО ВЗЕ ПРЕДВИД ГОРЕПОСОЧЕНИТЕ СЪОБРАЖЕНИЯ, СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО ОТСЪДИ

1. *Обявява* жалбата за допустима;
2. *Установява* нарушение на член 6 §§ 1 и 3 (d) от Конвенцията;
3. *Отсъжда*
 - (а) Ответната държава да заплати на жалбоподателя в три месечен срок от датата на влизане на решението в сила, съобразно Член 44 § 2 от Конвенцията следните суми, които да се конвертират в български лева по курса към деня на плащането:
 - (i) EUR 1,500 (хиляда и петстотин евро) за неимуществени вреди;
 - (ii) EUR 1,500 (хиляда и петстотин евро) за разходи и разноси;
 - (iii) всеки данък, дължим за горните суми;
 - (б) от датата на изтичане на гореспоменатите три месеца до разплащането, ще се дължи проста лихва върху сумата при ниво, равно на пределната лихва по заеми на Европейската централна банка по време на просрочения период плюс три процентни пункта.;
4. *Отхвърля* останалата част от претенцията на жалбоподателя за обезщетение по справедливост.

Изготвено на английски език и известно писмено на 8 юни 2006 съгласно Правило 77 §§ 2 и 3 от Правилата на съда.

Клаудия УЕСТЕРДИК
Секретар

Пер ЛОРЕНЦЕН
Председател